

Bora Lenfoma Tedavisi Görüyor

"Bora Lenfoma Tedavisi Görüyor" hikâyesi, ailelerinin lenfoma tedavisi gören çocuklarına hastalığı ve tedavisini anlatmasını kolaylaştırmak için hazırlanmıştır. Kitabın arkasında hem Hodgkin Lenfoma hem de Hodgkin Dışı Lenfoma'nın tedavisi süresince sıkılıkla duyacağınız bazı sözcüklerin açıklamaları bulunmaktadır.

Kitabın Türkçe'ye çevrilmesine ve uyarlamasına izin veren Clic Sargent ve Lymphoma Association'a teşekkür ederiz.

Çocuklar ve gençlere yönelik çalışmalar yürüten Clic Sargent, İngiltere'nin önde gelen sivil toplum kuruluşlarından biridir. Kanser tedavisi gören çocuklar ve gençlere yönelik sağlık, psikolojik ve sosyal destek hizmetleri sunmaktadır.

İletişim için

Internet sayfası:

www.clicsargent.org.uk

E-posta

Adresi:info@clicsargent.org.uk

Lymphoma Association, lenfoma tedavisi görenler, onların yakınları, arkadaşları ve bakım verenlere yönelik bilgi ve ruhsal destek sunan uzman kuruluştur.

İletişim için

Internet sayfası: <http://www.lymphomas.org.uk/>

E-posta

Adresi:information@lymphomas.org.uk

Kitabın Türkçe'ye çevrilmesi, tasarımlı ve basımı konusunda destek veren Hisar Okulları öğrencilere; metinlerin düzenlenmesini konusunda yazar Dr. Nilay Yılmaz'a verdikleri gönüllü destek için en içten dileklerimizle teşekkür ederiz.

Bora Lenfoma Tedavisi Görüyor

KAÇUV

Çeviri: Hisar Okulları Öğrencileri

Düzenleyenler: Mehmet Can Alaca, Ömer Boratav

Tıbbi Dil Uyarlaması: Prof. Dr. İnci Yıldız

Editör: Dr. Nilay Yılmaz

Çizimler: Tony Harris

Bu kitapçık ..... aittir.

Bora 10 yaşında. Annesi, üvey babası, kız kardeşi ve üvey erkek kardeşiyle birlikte yaşıyor. Ve bir de köpeği Tarçın var. Büyük bir aileye sahip olmak Bora'nın çok hoşuna gitdiyor.

Bütün gününü bahçede, etrafta koşturarak ve futbol oynayıp her yerini çamurla bulayarak geçiriyor.

Bora o gece banyoda boynunun kenarında bir şişlik fark etti. Bunu hemen annesine gösterdi. Annesi bunun normal bir beze olup olmadığından emin değildi. Ama bir bezeden daha büyük görünüyordu.

Annesi Bora'yı aile hekimine götürmeye karar verdi. Gittikleri doktor da onlara hastaneye gitmelerini önerdi.

Hastanedeki doktor Bora'yı iyice muayene ettikten sonra bu kitleyi küçük bir operasyonla almaları gerektiğini söyledi ve kitleyi inceleyecek uzman olan patologu çağırdı. Patologlar kitlelerin zararlı olup olmadıklarına mikroskopla inceleme yaptıktan sonra karar verirler.

Bora doktora "Bu yumruyla ilgili nasıl bir sorunum olabilir ki?" diye sordu. Doktor bunun bir yumru değil bir lenf bezi* olduğunu açıkladı: "Bu lenf bezlerinden, sadece boyunda değil, vücudunun her yerinde var. Lenf bezleri, vücudun boğaz, kulak vb. enfeksiyonlarla savaşmasına yardım eder. Bunu yaparken büyümeleri çok normaldir" dedi.

* ile işaretli kelimeler kitabın sonunda açıklanmaktadır.

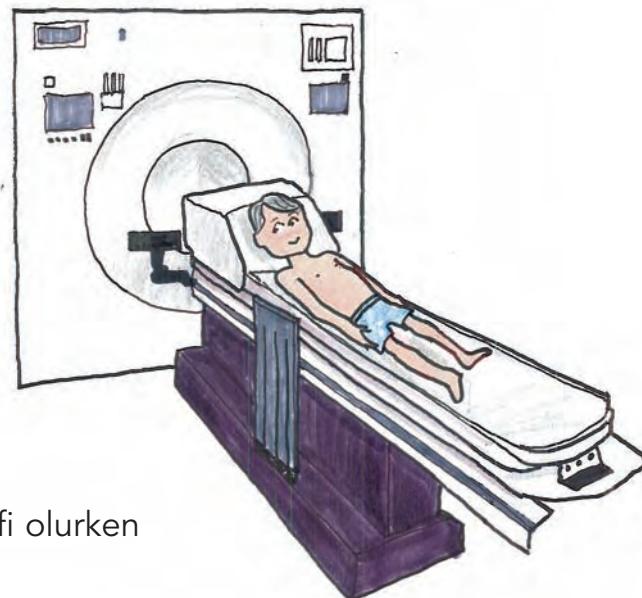
"Ancak bazen lenf bezleri vücutta hiçbir enfeksiyon yokken de büyürler. Bunun nedeni içlerindeki hücrelerin artık düzgün çalışmamasıdır. Bu hücreler aşırı hızlı bir şekilde çoğalır ve büyürler; bu sırada lenf bezlerini de büyütürler. Lenf bezi bu zararlı hücrelerle dolduğunda, buna lenfoma* deriz. Senin lenf bezlerindeki büyümeyi anlamak için de onu incelememiz gerekiyor." dedi.

Ameliyat* öncesinde Bora'ya genel anestezi* ilaçları verildi. Bu ilaçlar onun derin bir uykuya dalmasını sağladı. Bu sayede cerrah* onun boynundaki büyük lenf bezini ameliyatla alırken, Bora uykusunda hiç acı hissetmedi. Alınan lenf bezi patolog tarafından incelenmek üzere laboratuara gönderildi. Bora uyandığında kendini iyi hissediyordu; doktorda ona eve gidebileceğini söyledi.

Bora birkaç gün sonra bilgisayarlı tomografi* çekimleri için tekrar hastaneye gitti. Vücutundaki diğer lenf bezlerinin büyüp büyümemiğini doktorların görebilmesi için Bora'nın bu çekimi yaptırması gerekiyordu. Lenf bezleri bazı kişilerin koltuk altlarında, kasıklarında (bacakların en üstündeki bölgesi), karnında ve göğsünde büyüyebilir.

Bilgisayarlı tomografi çekimi, vücutun içine bakmak için kullanılan, röntgen gibi ama biraz daha karmaşık bir yöntemdir. Bir sedyenin üzerine yatılır ve vücutun fotoğraflarını çeken büyük bir makinenin içine bu sedye ile girilir.

Bora tomografi olurken

Sonraki hafta Bora, annesi ve üvey babasıyla birlikte tekrar hastaneye gitti. Patologun bulduğu sonuçlara göre Bora'nın kitlesi lenfomaydı ve hastalığının türü de "Hodgkin Lenfoma" idi. Bu hastalık yaklaşık 200 yıl önce Dr. Hodgkin tarafından bulunduğu için onun adıyla anılıyordu.

Doktor "kanser*" dediğinde, Bora anne ve babasının endişelendiğini gördü. Sonra Tülin teyzesinin de kanser olduğu zamanları hatırladı. Herkes çok üzgündü. Teyzesinin tedavisi uzun sürmüştü, ayrıca saçları da dökülmüştü.

Bora sağlığının normal olmasına rağmen nasıl lenfoma olduğunu doktora sordu. Doktor Bora'nın yanlış bir şey yapmadığını ona açıkladı. Çocukların neden kanser olduğu konusunun hâlâ araştırıldığından bahsetti ve bunun sebebini tam olarak bilemediklerini anlattı.

Bora doktora saçlarının dökülüp dökülmeyeceğini ve ne zaman iyileşeceğini de sordu. Doktor ona "Lenfoma hücresini küçültüp yok etmeye çalışacağız; kendini daha iyi hissedeceksin. Bazen tedavinin yan etkisi* olarak saç dökülebilir. Ama endişelenmene gerek yok, saçın yeniden uzayacak" dedi.

Doktor onlara Bora'nın lenfomadan kurtulması için neler yapılması gerektiğini anlattı; bu işlemleri "tedavi" olarak adlandırdı. Genellikle çoğu lenfoma kitlesinden kurtulmanın ameliyatla mümkün olduğunu fakat çekilen tomografide onun göğsünde de bunlardan gördüklerini ve tüm hasta hücreleri tedavi etmeye çalışacaklarını söyledi.

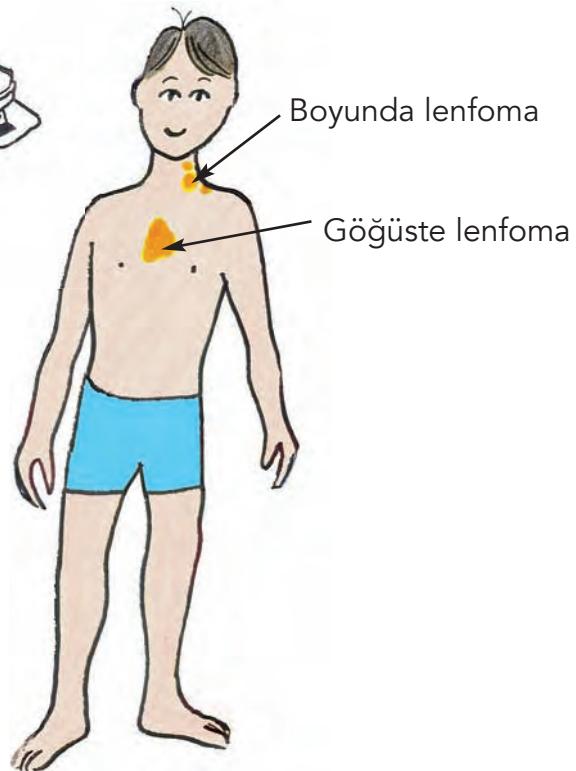
Hodgkin lenfoması olan bazı çocuklar bazen kendilerini iyi hissetmezler; yüksek ateşleri olabilir; geceleri çok fazla terleyebilirler. Bu kadar çok terlediklerinde gece yarısı çarşaflarının değiştirilmesi gerekebilir. Bazı çocuklar kilo kaybederek çok zayıflar; bazıları da çok kaşınır.

Doktorlar artık Bora'da lenfoma olduğu biliyorlardı. Ayrıca bu hastalıklı hücrelerin onun vücutunun başka hangi bölgelerinde olduğunu da bulmuşlardır. Artık tedavinin başlayabileceğini söylediler. Doktoru Bora'ya tedavinin süresinin ve çeşidinin vücutundaki hasta hücre sayısına ve bu hücrelerin tedaviye göre ne kadar küçüldüklerine bağlı olduğunu söyledi.

Bora doktorların bütün bunları nasıl bulduklarını merak etti. Doktor ona aktif ve büyümekte olan lenfoma dokusunu gösteren PET* isimli başka bir filmden bahsetti. Hasta lenf bezleri bu filmde çok daha parlak görünüyordu. Sonraki tarama ise bu aktif ve parlak hücrelerin tedaviyle yok olup olmadığını görmek için yapılacaktı. Bora, bütün bu yapılanlar çok müthiş diye düşündü.

Bora'ya PET yapılırken

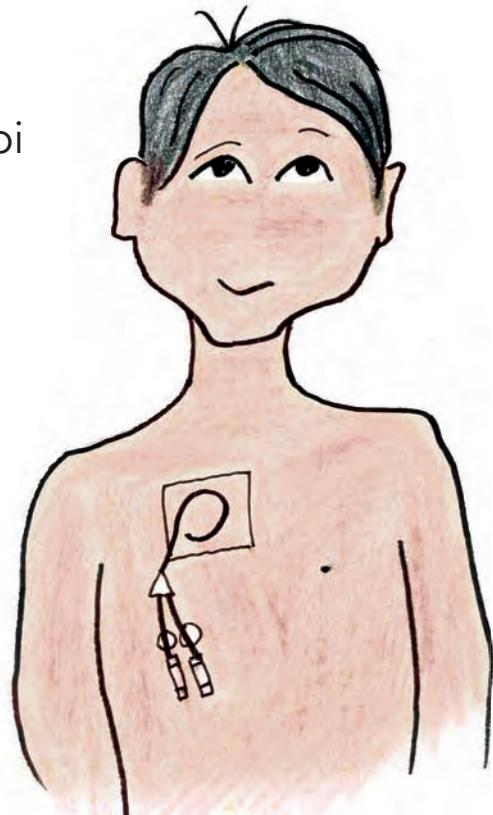
Lenfoma PET'te böyle
görülür.

Lenfomanın iyileşmesi için Bora'nın kemoterapi* olarak adlandırılan bir tedaviye ihtiyacı vardı. Bunun uygulanması için göğsüne kateter isimli bir tüp koyulması gerekiyordu.

Değişik türde kateterler vardır. Bora'nınki

port kateterdi*. Kan testi yapmak için kan bu tüpten alınır; kemoterapi ilaçları da bu tüpten verilebilirdi.

Bora kateterin doğru yere takılabilmesi için küçük bir ameliyat daha oldu, böylece ilk ameliyatında olduğu gibi yine özel bir uykuya daldı.

Hickman line

Bora uyanlığında kateter vücutuna takılmıştı. O gece hastanede kaldı ve ona kateterden kemoterapinin bir kısmını verdiler. Bora ertesi gün evine gitti.

Bora'nın aldığı kemoterapinin hepsi kateterden verilmiyordu. Bazılarını hap, bazılarını da öksürük şurubu gibi ilaçlarla alıyordu. O hapları tercih ediyordu ama hastanedeki bir kız hap yutamadığı için onun yerine şurup kullanıyordu.

Bora tedavisi için sürekli hastaneye gitmek zorundaydı ama çok uzun süre orada kalmasına veya geceyi orada geçirmesine gerek yoktu. Çoğu akşam en sevdiği televizyon programını izleme saatinde eve dönmüş oluyordu.

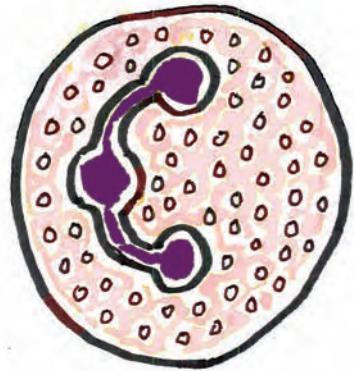
Tedavi gören bazı çocuklar hastaneden uzakta yaşadıkları için bazı akşamlar hastanede kalıyorlardı.

Birkaç hafta sonra Bora kendini iyi hissetmedi. Ama yine de arkadaşlarıyla görüşebildi ve kısa ziyaretler için okula gidebildi.

Bora'nın saç dökülmeye başlayınca hepsini kestirmeye karar verdi ve bu durumu hiç önemsemedi. Kafası üşüdüğünde kasket ya da bere taktı.

Bir seferinde Bora'nın ateşi çok yükseldi ve hastaneye gitmesi gerekti. Kan testi onun enfeksiyonla savaşmak için nötrofil adı verilen akyuvarlarının azaldığını gösterdi. Bu yüzden doktorlar ve hemşireler ateşinin düşmesi için ona enfeksiyonları tedavi eden özel antibiyotikleri kateterden verdiler. Bora'nın birkaç gün boyunca hastanede kalması gerekti ama bu sorun değildi çünkü orada playstation ile oynayabilir ve bol bol televizyon izleyebilirdi.

nötrofil

Birkaç hafta sonra Bora'nın lenfomasının iyileşip iyileşmediğini görebilmek için vücutundaki parlak bölgeleri gösteren bir PET filmi daha çekildi. Eğer hâlâ parlak bölgeler kaldıysa, hasta hücreleri yok etmek için kemoterapiden sonra işin tedavisi* (radyoterapi)aması gerekecekti.

Eğer işin tedavisi görmesi gerekirse, Bora tedavinin ne zaman ve nerede yapılacağını planlayan radyoterapi doktorlarıyla tanışacaktı. Genellikle radyoterapi, kemoterapi bittikten birkaç hafta sonra başlıdı ve birkaç hafta boyunca devam ederdi.

Bora'nın ikinci PET taramasında aktif parlak bölge belirtisi görülmeli. Yani kemoterapisi bittiğinde tedavisi de bitmiş olacaktı. Yaşasın!

Ancak tedavisi bitmiş olsa da, her şeyin yolunda gittiğinden emin olunsun diye Bora'ya hâlâ birkaç tarama daha yapılmalıdır ve bunun için hastaneye gitmek zorundaydı.

Sacı tekrar uzamıştı ve futbol oynayıp arkadaşlarıyla eğlendiği okuluna geri dönmüştü. Bir yıl sonra Bora artık çok iyiydi. Sadece yılda bir iki kere polikliniğe gitmesi yeterli oluyordu.

Hodgkin lenfoma ve Hodgkin dışı lenfoma nedir?

Lenfomanın iki ana tipi vardır: Hodgkin lenfoma (HL) ve Hodgkin Dışı Lenfoma (HDL). İkisi de vücutun hastalık ve enfeksiyonla savaşmaya yardımcı olan kısımlarını etkiler.

Vücutun bu bölümü lenf sistemi olarak adlandırılır ve birbirine zincir gibi kenetli lenf düğümlerinden oluşur. Lenf düğümleri hastalık ve enfeksiyonları bulup onlarla savaşmak için vardır.

HL ve HDL, vücutun aynı yerini (lenf sistemi) etkilese de lenfomalar birbirinden farklıdır ve farklı şekillerde tedavi edilir.

Beş tür Hodgkin Lenfoma vardır ve bunlardan biri diğer dördünden farklıdır. Dört ana tür lenfoma Bora'nın hikayesinde tanımlandığı gibi aynı şekilde tedavi edilir.

HDL (Hodgkin Dışı Lenfoma), Hodgkin olmayan diğer lenfomaları kapsar. Bunlar birçok farklı türde sınıflandırılır. Sınıflandırmaların arasında genellikle boyunda, başta ve karında oluşan B-hücre cinsi, bir de genellikle göğüste oluşan T-hücre cinsi vardır. Tedavi HDL'nin cinsine bağlı olarak değişir ama genellikle bu kitapta tanımlanan kemoterapi tedavisini içerir.

Bu sözcükler ne anlama geliyor?

Hastanedeyken birçok yeni yabancı sözcük duyabilirsin. Bazı sözcüklerin ne anlama geldiğini aşağıda açıklıyoruz. Eğer emin olmadığıن başka sözcükler varsa doktora ya da hemşireye sorabilirsin.

AMELİYAT

Anestetik denilen özel bir ilaç verilip uyutulmandan sonra doktorların seni incitmeden vücudunu iyileştirmelerine denir.

ANESTEZİ

Ameliyat sırasında ağrı hissetmemeniz için girdiğiniz derin uykuya denir.

TOMOGRAFİ

Doktorun vücudunun içine bilmek için yaptığı röntgene benzeyen bir tarama işlemeye denir.

CERRAH

Ameliyatı yapan doktora denir.

IŞIN TEDAVİSİ (RADYOTERAPİ)

Bazı özel ışınların tümöre verilmesiyle kemoterapi ve ameliyat sonrası kalan en küçük tümörün bile yok edilme işlemeye denir.

Bu sözcükler ne anlama geliyor?

KAN TESTİ

Kanınızdan az miktarda örnek alınır ve kaç tane akyuvar, alyuvar ve kan pulcuğu olduğunu görmek için sayım yapılır. Buna tam kan sayımı da denir.

KANSER

Vücudunuzdaki hücrelerin sağlıksız hale gelmesi ve kontrollsüz şekilde kendi başlarına çoğalmasıdır.

KEMOTERAPİ

Kanseri iyileştiren birçok farklı ilaçın birlikte verilmesidir. Kemoterapi bazen hap ya da şurup şeklinde ağızdan; bazen de damar yolu aracılığıyla verilmektedir.

LENFOMA

Lenf bezinin ya da lenf sistemi kanseridir.

LENF BEZLERİ

Hastalık ve enfeksiyonlarla savaşan hücreler lenf bezinde bulunur. Enfeksiyonlarla savaşırken büyürler.

Bu sözcükler ne anlama geliyor?

PET TARAMASI

Vücutunda neler olduğunu doktorların anlamasını sağlayan bir tarama tipidir. Lenfoma olan bölgeler bu taramada parlak noktalar olarak görünür.

PORT KATETERİ

Boyundaki ana damara doğru giden çok ince bir borusu olan alettir; genel anestezi altındayken koltuk altındaki deriye yerleştirilir. Tedavi sırasında veya kan alınırken batırılan iğnenin acı vermesini önlemek için deriye "sihirli bir krem" sürürlür. Böylece deri uyuşur ve canın hiç acımadır.

YAN ETKİ

Tedavin sırasında kendini hasta hissetmeye veya saçının dökülmeye gibi belirtilere yan etki denir.

KANSERLİ ÇOCUKLARA UMUT VAKFI

Kanserli Çocuklara Umut Vakfı (KAÇUV), "Nerede yaşam varsa, orada umut vardır" felsefesi ile 2000 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hematoloji Onkoloji Servisi'nde çocukların tedavi görmekte olan aileler ile hekimlerinin bir araya gelmeleriyle kuruldu.

KAÇUV'un kuruluş amacı; "Maddi sorunları nedeniyle tedavileri aksama riski taşıyan çocukların tedavilerinin sürekliliğini sağlamak" ve kanser ile mücadelede önemli bir gereksinim olan psikolojik destek ve çocuk psikolojisine uygun tedavi ortamının yaratılmasıdır.

Aile, yakın çevre, sağlık çalışanları ve sağlık sistemi ile kamuoyunda farkındalık yaratarak kanserli çocukların tedavi süreçlerini geliştirecek ve psikolojik, sosyal, fiziksel ve tıbbi açıdan yaşam kalitelerini artıracak etkinlikler yürütmektir.

Vakıf 2012'de bağışlarla projelendirilen Aile Evi'ni hizmete açmıştır. Aile Evi şehir dışından İstanbul'a tedavi için gelen ailelerin tedavileri süresince ücretsiz konaklayabileceği 14 oda ile hizmet vermektedir.

Bu kitabı ücretsiz olarak almak için 0212 291 31 10 numaralı telefondan ya da bilgi@kacuv.org e-posta adresinden bize ulaşabilirsiniz.

Önemli Notlar

Herkesin tedavi sürecine yönelik deneyimlerinin farklı olacağını ve her zaman tedavinin öyküde yer alan şekliyle ilerlemeyeceğini hatırlatmak isteriz. Aynı şekilde hizmetler ve hastane olanakları da farklılık gösterebilir. Tüm bu sebeplerden dolayı KAÇUV kitapta yer alan tedavi süreçleri ya da önerilerden kaynaklanacak herhangi bir zarar ya da kaybın sorumluluğunu almamaktadır. KAÇUV kitapları gelişmeler doğrultusunda güncelleyeceğini de taahhüt eder.

Ayrıca KAÇUV tarafından hazırlanan bu kitap içeriği tıbbi otorite olarak kabul edilmemelidir. Her hastanın ve ailesinin, kendi özel koşulları doğrultusunda tedavilerini yürüten hekimlerle iletişimde olmaları tavsiye edilmektedir.

Kanserli Çocuklara Umut Vakfı Merkez Ofis

Adres: Gümüşsuyu Mah. Ağa Çırığı Sok.

Pamir Apt. No: 7 Daire: 4 Gümüşsuyu

Beyoğlu, İSTANBUL

Telefon: (0212) 291 31 10

Faks: (0212) 267 21 44

